

KRONIKA

15 KURSÓW PRZODOWNICKICH TURYSTYKI GÓRSKIEJ 1983 – 2002

**KRÓTKA HISTORIA OGÓLNOPOLSKICH
KURSÓW NAUCZYCIELI-KANDYDATÓW
NA PRZODOWNIKÓW TURYSTYKI GÓRSKIEJ
SPISANA PRZEZ ZDZISŁAWA GASZA**

SKŁAD KOMPUTEROWY PAWEŁ KASPRZYK

JELENIA GÓRA, GRUDZIEŃ 2002

Spis treści

1. Nauczyciele – przodownicy turystyki górskiej	1
2. To i owo o kursach TG	11
3. Losy niektórych absolwentów	14
4. Absolwenci poszczególnych kursów	20

HONOROWY PRZODOWNIK
Turystyki górskiej nr leg. 574
Turystyki pieszej nr leg. 435
2151
mgr Zdzisław Gasz

1. NAUCZYCIELE – PRZODOWNICY TURYSTYKI GÓRSKIEJ

Pod identycznym tytułem w 1992 r. napisałem artykuł do „Wędrowca” - kwartalnika krajoznawczo-turystycznego dla młodzieży szkolnej wydawanego przez Oficynę Wydawniczą „Sudety” Oddziału Wrocławskiego PTTK. Od tego czasu minęło 11 lat i opisywane w artykule ogólnopolskie kursy nauczycieli-kandydatów na przodowników turystyki są kontynuowane i to przez tych samych organizatorów. Pozwolę sobie więc przypomnieć historię całego szkolenia.

W 1983 roku z inicjatywy kilku nauczycieli wrocławskich, w tym członków Zarządu Głównego PTTK (Krystyna Karbownik), zorganizowano pierwszy ogólnopolski kurs dla nauczycieli chcących zdobyć tytuł przodownika turystyki górskiej z uprawnieniami na obszar Sudetów. Oczywiście musieli to być kandydaci posiadający minimum małą złotą GOT. Pomysł sfinansował – bogatszy jeszcze wtedy – resort oświaty, a bezpośredniej organizacji podjęli się działacze jeleniogórscy reprezentujący Kuratorium Oświaty i Wychowania oraz Zarząd Wojewódzki PTTK. Organizatorami kursu byli Cezary Turski – sekretarz etatowy ZW PTTK i Zdzisław Gasz – starszy wizytator turystyki i krajoznawstwa, a jednocześnie prezes ZW PTTK.

Pierwszy kurs przeprowadzono zupełnie inaczej niż wszystkie następne, bo 3-tygodniowy pobyt został podzielony na tygodniowe zgrupowanie w Jeleniej Górze, gdzie uczestnikom zaaplikowano serię wykładów i 2-tygodniowy obóz wędrowny po trasie typowej PTTK wiodącej przez Karkonosze i część Rudaw Janowickich. Kurs ukończyło z wynikiem pozytywnym 13 nauczycieli z 7 województw (aż 5 z opolskiego). Wędrówkę prowadził Mieczysław Holz z Jeleniej Góry – wówczas 67-letni znakomity znawca Sudetów i niezrównany kompan wędrówek.

Na bazie doświadczeń pierwszego kursu organizatorzy jeleniogórscy zaproponowali głównym sponsorom daleko idące zmiany progra-

mowe i organizacyjne następnych szkoleń. Najważniejsze z nich mówiły, że:

- nabór powinien obejmować teren całego kraju, a informacja winna być rozpowszechniana kanałami oświatowymi, PTTK oraz w prasie turystycznej
- cały kurs odbywać się będzie w formie 3-tygodniowego obozu wędrownego z przejściem przez całe Sudety
- ze względu na fakt szkolenia nauczycieli dostosowanie się do najczęstszej formy organizacji szkolnych obozów wędrownych, a więc noclegi w schroniskach młodzieżowych, w obiektach PTTK, samodzielne przygotowywanie śniadań i kolacji, noszenie własnej bielizny pościelowej, powołanie rady obozu i prowadzenie obozu przez 2-osobową kadrę przy liczebności 20 uczestników.

Wszystkie propozycje zostały zaakceptowane i następne obozy odbywały się według powyższych reguł.

II obóz pod nazwą „Sudety`84” wyróżnił się dużą liczbą zgłoszeń. Z 48 kandydatów wybrano 20 najbardziej „uturystycznionych”. Kierownikami kursu zostali – „sprawdzony już” Mieczysław Holz oraz Aleksander Sobierajski – nauczyciel, przodownik TG i TP, instruktor krajoznawstwa i przewodnik sudecki, doświadczony w prowadzeniu szkolnych i nauczycielskich obozów wędrownych. Ten duet okazał się ze wszech miar udany oraz doskonale wzajemnie się uzupełniający. Spełniali rolę przewodników na trasie, organizatorów życia obozowego i wykładowców zagadnień teoretycznych w czasie wędrowki. Ta zaś rozpoczęła się w Nysie, a zakończyła się po 3 tygodniach w Jeleniej Górze dosyć trudnym egzaminem ze szczegółowej znajomości Sudetów. Kursanci mieli już za sobą wstępny egzamin z zagadnień ogólnych zadawany na początku wędrowki. Wszyscy uczestnicy, w liczbie 18, zdali pomyślnie egzamin końcowy. Warto jeszcze dodać, że w czasie wędrowki miały miejsce spotkania ze znawcami poszczególnych regionów – dzisiaj już niekiedy legendarnymi postaciami. W Nysie był to Wacław Romiński, w Łądku Zdroju – Zbigniew Martynowski, w Kamiennej Górze – Zygmunt Sarnecki, a w „Samotni” – Waldemar Siemaszko.

III kurs „Sudety`85” zaczął się od trudności z naborem wynikającym z podwyższenia wymogów przez Komisję Turystyki Górskiej ZG PTTK – kandydat musiał mieć zdobytą dużą brązową GOT. W jakiś sposób pokonano tę przeszkodę przyjmując kandydatów z odznaką

małą złotą i układając trasę wędrowki tak, aby można było w jej trakcie zdobyć wymaganą odznakę dużą brązową. Rozwiązanie to, mimo pewnych mankamentów, okazało się skuteczne i funkcjonowało przez kilka następnych szkoleń, aż do zmiany przepisów, jaka miała miejsce 3 lata temu. III kurs ukończyło 13 osób.

IV kurs „Sudety`86” to, po rocznym kryzysie, ożywienie rekrutacji. Wpłynęły 42 zgłoszenia, zakwalifikowano 20 osób. Nabór odbył się całkowicie poprzez jednostki oświatowe. Z powodu trudności z rezerwacją miejsc, ograniczono liczbę noclegów w obiektach PTTK. Wędrowka rozpoczęta w Łądku Stójkowie 30 czerwca, zakończyła się 20 lipca w schronisku młodzieżowym w Michałowicach koło Piechowic. Absolwenci w liczbie 20 (100% kursantów!) oraz 4 eksternów wywodzili się jak zwykle z terenu całej Polski, ale dominowali przedstawiciele dwóch województw dolnośląskich – jeleniogórskiego i wałbrzyskiego oraz nowosądeckiego – po 3 osoby.

V kurs „Sudety`87” miał dla odmiany słaby nabór spowodowany zbyt późnym, rozesłaniem informacji przez Ministerstwo Oświaty. Ostatecznie zgłosiły się 22 osoby, zakwalifikowano 19, obóz ukończyło 17, do egzaminu przystąpiło 15, a zdało 14 kursantów. Tym razem najliczniejszą było grupa z województwa wrocławskiego – 3 osoby. Po raz pierwszy kursanci mieli okazję popróbować swoich sił w szkoleniu skałkowym prowadzonym przez instruktorów Szkoły Górskiej w Karpaczu. W tradycyjnych, chociaż nie zawsze realizowanych, spotkaniach ze znawcami regionów uczestnicy kursu mieli okazję spotkania się z Waldemarem Siemaszką i Zygmuntem Sarneckim.

Z inicjatywy uczestników dotychczasowych kursów oraz samych organizatorów odbył się w dniach 14 – 15 listopada 1987 r. „Pierwszy Nie-Zwyczajny Zlot Absolwentów Kursów 83 – 87” (jak go humorystycznie nazwano). W „Samotni” zjawiała się spora grupa absolwentów, przybyli też dotychczasowi organizatorzy i inicjatorzy szkolenia. Było sympatycznie i prawdziwie turystycznie, bo w pięknym górskim schronisku. Całość zakończono wycieczką prowadzoną oczywiście przez Miccia Holza.

VI kurs „Sudety`88” miał znowu dobry nabór, bo zgłosiło się aż 46 osób, z których zakwalifikowano jak zawsze 20. Tym razem wybrano inny wariant wędrowki, jak się okazało znacznie trudniejszy. Rozpoczęto w Świdnicy, by przez Góry Stołowe, Bardzkie i Złote oraz Ma-

syw Śnieżnika dotrzeć do Kłodzka. Potem był przejazd do Wałbrzycha, a dalej pieszo przez Góry Wałbrzyskie i Kaczawskie do Kotliny Jeleniogórskiej, stąd Karkonoszami w Góry Izerskie. Pobyt w Świdnicy wykorzystano na spotkanie z Andrzejem Scheerem – najlepszym na Dolnym Śląsku specjalistą od zabytków średniowiecznego wymiaru sprawiedliwości. Z 19 kursantów do egzaminu przystąpiło i zdało z wynikiem pozytywnym 17 osób. Dominowali mieszkańcy województwa opolskiego (4) i nowosądeckiego (3).

Rok 1989 – początek wielkiej transformacji ustrojowej – okazał się niełaskawy dla dotychczasowej akcji kursowej. Zabrakło na czas środków finansowych, a przede wszystkim zainteresowania sponsorów i samych nauczycieli. Zgłosiło się jedynie 7 zainteresowanych i obóz został odwołany.

VII kurs „Sudety ’90” przeprowadziło Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze bez pośrednictwa władz centralnych. Zgłosiły się 22 osoby, w kursie wzięło udział 18 uczestników. Ze względów finansowych korzystano przede wszystkim z tańszej bazy schronisk młodzieżowych. Zrezygnowano z trudnej wersji wędrowki z roku 1988 i wrócono do dawniejszej, nieco zmodyfikowanej trasy. Obóz zaczął się od Szkolnego Schroniska Młodzieżowego „Gwarek” w Zagórzu Śląskim już 24 czerwca, a zakończył w Jeleniej Górze. Kurs ukończyło 18 osób, z wyraźną dominacją mieszkańców województwa jeleniogórskiego (9 kursantów) oraz 8 eksternów.

W latach 1991 i 1992 próbowano podejmować organizację kursów, ale ogólna sytuacja ekonomiczna kraju, przemiany organizacyjno-statutowe w PTTK (szczególnie likwidacja zarządów wojewódzkich), zanik funkcji wizytatorów turystyki i krajoznawstwa w większości kuratoriów – wszystko to nie sprzyjało tego rodzaju inicjatywom. W tym czasie zaszły też dwie niekorzystne dla organizatorów zmiany kadrowe. Uległ rozsypce wspaniały duet prowadzący wspólnie sześć obozów. Aleksander Sobierajski – popularny Olek – ciężko zachorował i praktycznie jest do dziś wyłączony z uprawiania wszelkiej turystyki. Mieczysław Holz, który w tym czasie przekroczył już 75 rok życia, mimo nadal doskonałej kondycji, zgłosił – nie bez wewnętrznych oporów – rezygnację z dalszego prowadzenia obozów. Li-

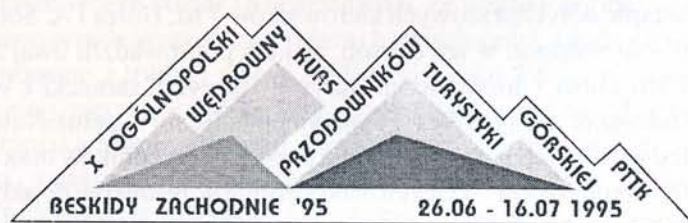
kwidacja zarządów wojewódzkich PTTK spowodowała też, że z grona bezpośrednich organizatorów odszedł Cezary Turski – etatowy wiceprezes Zarządu. Wszystko to spowodowało, że cała organizacja – w pełnym tego słowa znaczeniu – spoczęła na wizytatorze turystyki i krajoznawstwa jeleniogórskiego Kuratorium Oświaty Zdzisławie Gaszu, który do współpracy włączył kierowaną przez siebie organizację – Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Jeleniej Górze, a od 1992 roku także Radę Programową d/s Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego PTTK, której stał się członkiem, a potem wiceprzewodniczącym. Zwiększenie zainteresowania ZG PTTK kursem stało się konieczne ze względu na malejący udział i zaangażowanie Ministerstwa Edukacji Narodowej, gdzie coraz częściej zmieniający się wizytatorzy turystyki stawali się kruchą podporą przede wszystkim finansową.

VIII kurs „Sudety ’93” (26 VI – 16 VII) udało się zorganizować mimo wspomnianych wielorakich trudności. Największy problem – kim zastąpić dotychczasowych kierowników – M. Holza i A. Sobierajskiego – rozwiązano w ten sposób, że kurs poprowadzili dwaj absolwenci VII kursu i doświadczeni turyści: Henryk Czarnecki i Waldemar Andryszak ze Zgorzelca. Eksperyment udał się w pełni. Nowi kierownicy wykorzystali doświadczenia swoich poprzedników oraz wprowadzili istotne novum. Włączyli maksymalnie uczestników do aktywnego udziału w prowadzeniu obozu i to nie tylko w kwestiach organizacyjno-zaopatrzeniowych, lecz przede wszystkim programowych. Kursanci przygotowywali i prowadzili poszczególne odcinki trasy, opracowywali ciekawe zagadnienia, zaś rolą kadry było inspirowanie i dyskretnie nadzorowanie prawidłowej realizacji zadań. Kurs zaczął się w Łądku – Stójkowie, a zakończył w Domu Studenta (sezonowe SSM) w Jeleniej Górze. Wśród 17 absolwentów – najwięcej było z województwa jeleniogórskiego (5) i poznańskiego (4), zdawało też 3 eksternów.

Kursy IX i X odbyły się po raz pierwszy poza Sudetami. Wielu absolwentów kursów sudeckich wyrażało chęć poszerzenia swoich uprawnień i stąd w 1994 roku zaproponowałem w Warszawie na spotkaniu w Zarządzie Głównym PTTK przejęcie organizacji kursów na najbliższe dwa lata innemu ośrodkowi. Propozycję przyjął wiceprezes ZG PTTK Zbigniew Kudelski z Katowic.

Kurs IX zorganizował ośrodek katowicki w dniach 26 VI – 17 VII 1994 roku kurs na terenie Beskidów Wschodnich. Kurs ukończyło 14 osób (w większości absolwenci wcześniejszych kursów sudeckich). Dominowali wśród nich reprezentanci województwa jeleniogórskiego (7 osób). Trasa wiodła od Grybowa (Florynki) do Ustrzyk Górnych (Sanoka).

Kurs X w 1995 r. (26 VI – 16 VII) odbył się na szlakach Beskidów Zachodnich od Ustronia do Krynicy. Spośród 13 absolwentów 4 to mieszkańcy województwa jeleniogórskiego, 3 – poznańskiego (Września) i po 2 z katowickiego (Rybnik) oraz kaliskiego (Krotoszyn).

Oba kursy prowadził: Edward Wieczorek – „Edziuś” z Katowic, który przewodniczył też komisji egzaminacyjnej (jako przewodniczący Regionalnej Komisji Egzaminacyjnej KTG w Katowicach). Jego zastępcą był na kursie IX Dariusz Gacek – „Filip” z Katowic, na kursie X – Paweł Pindel z Katowic. Wszyscy prowadzący to oczywiście wysokokwalifikowani turyści, przewodnicy beskidzcy i przodownicy TG. Organizacyjnie kursy były nieco zbliżone do sudeckich, programowo zaś znacznie się różniły. Organizatorem obu szkoleń była Regionalna Fundacja

Turystyki i Krajoznawstwa PTTK w Katowicach, prowadzący reprezentowali Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Katowicach.

XI kurs „Sudety’96” zorganizowano w dniach 22 VI – 17 VII na tradycyjnej trasie od Kotliny Kłodzkiej do Kotliny Jeleniogórskiej. 18 kursantów rozpoczęło wędrowkę w Kłodzku, a zakończyło w Michałowicach. W kadrze prowadzącej obóz H. Czarneckiego zastąpił Leszek Koprowski z Piechowic (absolwent VIII kursu), który wspólnie z W. Andryszakiem pomyślnie doprowadzili obóz do mety a kursantów do pozytywnego zaliczenia egzaminu końcowego. Najliczniejsze grupy uczestników obozu reprezentowały województwa: jeleniogórskie – 9 i kaliskie – 5 (wszyscy z Krotoszyna). Kurs zakończył się w SSM „Złoty Widok” w Michałowicach.

XII kurs „Sudety’97” zorganizowano w dniach 29 VI – 19 VII na trasie wiodącej z Polanicy Zdroju do Kamienia koło Świeradowa Zdroju. Prowadziła ta sama kadra co w roku 1996 (W. Andryszak & L. Koprowski), tylko kursantów było nieco mniej, bo jedynie 16. Wędrowka odbywała się w czasie powodzi 1997 roku. Jednak kursanci mieli sporo szczęścia, bo „wielka woda” nie wpłynęła na przebieg obozu. Wszyscy zaliczyli pomyślnie końcowy egzamin. Tym razem najliczniejsze były reprezentacje województw skierniewickiego (Żyrardów) i jeleniogórskiego – po 4 uczestników. Krotoszyn, znany z kursu XI, miał 3 reprezentantów. Uczestnik kursu Zbigniew Szmidt z Poznania zadbał o ciekawą dokumentację fotograficzną obozowej wędrowki. Miejscem zakończenia i egzaminu było SSM „Halny” w Kamieniu.

XIII kurs „Sudety’2000” odbył się po raz pierwszy w nietypowym, sierpniowym terminie (1 – 21 VIII). Trasa wędrowki nie różniła się od poprzednich, a nabór – po dwuletniej przerwie w organizacji obozów – przebiegał dosyć dobrze. Zasadniczo zmieniły się realia finansowe. Resort edukacji nie dał ani grosza, a nawet odmówił współpracy przy rozpowszechnianiu informacji o kursie uzasadniając, że impreza jest dochodowa, gdyż uczestnicy płacą 1/2 kosztów, dlatego oświata nie może ponosić kosztów korespondencji! Połowę kosztów sfinansował ZG PTTK na wniosek Rady Programowej d/s Młodzieży, drugą połowę opłacali sami zainteresowani. Zmienił się też formalnie organizator, ponieważ przestało istnieć jeleniogórskie Kuratorium Oświaty a Kuratorium Dolnośląskie we Wrocławiu miało inne, poważ-

niejsze problemy do załatwienia. Wystąpiłem wobec tego jako organizator pod szyldem m. in. Rady Programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK (jako jej wiceprzewodniczący), aby uzyskać dofinansowanie. Namówiłem też do współpracy jeleniogórskich działaczy PTTK i PTSM. Całą pracę podzieliliśmy następująco: Zarząd Oddziału PTTK „Sudety Zachodnie” podjął się organizacji rozliczenia kursu przyjmując na swoje konto dotację ZG PTTK i wpłaty uczestników; Zarząd Oddziału PTSM „Ziemi Jeleniogórskiej”, któremu prezesuję, wykonał część organizacyjno-programową. Mimo tych komplikacji kompetencyjnych, kurs się odbył i w opinii uczestników oceniony został jako udany, co przysporzyło nam – organizatorom sporo satysfakcji. Było nieco problemów z kadrą, ale ostatecznie na stanowisko kierownika obozu wrócił – po 7 latach przerwy – Henryk Czarnecki (aktualnie mieszkaniec Wrześni), a współpracowali z nim: Leszek Koprowski oraz Daniel Graczyk z Piechowic (absolwent VIII kursu). Podczas tego kursu nastąpiła jeszcze jedna istotna zmiana na stanowisku przewodniczącego komisji egzaminacyjnej. Kierujący jej pracami od III kursu poczynając dr Krystyn Chudoba z Wrocławia został zastąpiony przez Jana Pacześniaka z Wrocławia. Bazując na wspomnieniach z I i II obozu obawiałem się tej zmiany, ale nowy przewodniczący komisji okazał się dobrym fachowcem, wymagającym i jednocześnie rzeczowym egzaminatorem. Ostatecznie kurs ukończyło 17 osób, najwięcej z województwa dolnośląskiego (7).

XIV kurs „Beskid Zachodnie 2001” doszedł do skutku dzięki głosom absolwentów dotychczasowych kursów sudeckich, a także zachęcie wyrażonej przez niektórych działaczy władz naczelnych PTTK. *„Skoro zorganizowałeś już 11 kursów w Sudetach a jest zapotrzebowanie na inne tereny, to nic nie stoi na przeszkodzie, aby ośrodek jeleniogórski zorganizował kurs w Beskidach”* – to słowa dr Marka Staffy, wiceprezesa ZG PTTK i przewodniczącego KTG. Jednak trudniej organizuje się imprezę na wyjeździe, bo potrzebne są liczne, często zupełnie nowe uzgodnienia oraz miejscowi znawcy terenu.

Istotną zachętą do działania była bardzo dobrze przeprowadzona akcja naboru (głównie koleżeńskimi „kanałami” wśród uczestników kursu „Sudety 2000”). Nim ukazało się, nieco spóźnione, ogłoszenie w „Biuletynie ZG PTTK”, nabór był już praktycznie zakończony. Ostatecznie na obóz zgłosiło się 18 osób, z których 17 pomyślnie zdało egzamin końcowy.

Kurs prowadzili: H. Czarnecki (też przodownik TG z uprawnieniami na Beskidy Zachodnie – absolwent kursu X) oraz miejscowy znawca terenu – Dariusz Piesiak z Dąbrowy Górniczej (przewodnik beskidzki, przodownik TG). Przez tydzień w gronie kierownictwa obozu znalazł się też Paweł Kasprzyk z Lubawki (H. Czarnecki musiał wyjechać do chorej żony). Wędrówkę rozpoczęto w Nowym Sączu (SSM) a zakończono w schronisku PTTK na Równicy. W składzie komisji egzaminacyjnej wystąpiłem w towarzystwie dwóch członków KTG z Krakowa – Tadeusza Żelaznego (przewodniczący) i Krzysztofa Rzońcy. Oprócz kursantów egzamin zdawało 5 eksternów, z reguły znakomicie przygotowanych (byli to absolwenci poprzednich kursów sudeckich). Niektóre osoby poszerzały uprawnienia na inne grupy górskie (Góry Świętokrzyskie). Współpracę z nową, nieznaną mi komisją, uznając za udaną, w czym duża zasługa kol. kol. Marka Staffy i Andrzeja Matuszczyka, którzy zadbał o odpowiedni skład osobowy komisji bezpośrednio z KTG. Terenowe ośrodki egzaminacyjne w Katowicach i Bielsku-Białej odmówiły współpracy przy powołaniu komisji, podając dość dziwną argumentację (np. komisja z Bielska-Białej).

Najbardziej budującym dla mnie momentem było uroczyste zakończenie kursu i zbiorowa deklaracja współpracy absolwentów (tzn. udziału w obozie), jeżeli tylko zdecyduję się na organizację kolejnej imprezy w 2002 roku. Chęci może mi nie zabraknie, doświadczenia też chyba nie, ale przecież powodzenie tego rodzaju akcji zależy przede wszystkim od finansów. Te zaś zdobywa się coraz trudniej, a 2002 rok nie zapowiadał się pod tym względem dobrze. Gdyby tak znalazł się jakiś sponsor spoza grona dotychczasowych, też nie zawsze pewnych?

XV kurs „Beskid Wschodnie 2002” stał się faktem dokonanym w dniach 1 – 21 VIII. Poparcia inicjatywie zorganizowania kolejnego kursu udzielili: sekretarz generalny ZG PTTK – kol. Andrzej Gordon oraz wiceprezes ZG PTTK i przewodniczący KTG – kol. Marek Staffa. Istotną pomoc organizacyjną w zdobyciu niezbędnego dofinansowania 1/2 kosztów kursu otrzymałem od kol. Marka Boguszewskiego – pracownika ZG PTTK i wiceprzewodniczącego Rady Programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK. W kwocie dofinansowania znalazła się (obok środków ZG PTTK) także dotacja Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. Sprawą kursu żywo zainteresowała się nowa wizytator MEN i S pani Alicja Steć, która to zainteresowanie

zdyskontowała odwiedzinami kursantów dnia 20 VIII w Bieczu. Ustna ocena kursu była bardzo pozytywna, poparta deklaracją wspierania takich przedsięwzięć w przyszłości. Pozytywne, ale czy okaże się realne w tak szybko zmieniającej się rzeczywistości.

Kierownikiem kursu został absolwent kursów XII i XIV Paweł Kasprzyk z Lubawki, a jego zastępcą podobnie jak w ubiegłym roku był Dariusz Piesiak. Ten duet wsparty doskonale zgraną grupą absolwentów poprzednich kursów pomyślnie przeprowadził 21 kursantów szlakami i bezdrożami Bieszczadów i Beskidu Niskiego od Sanoka aż do urokliwego Biecza. Nietypowa, jak na sierpień, pogoda dała o sobie znać upałami w Bieszczadach a potem częstymi deszczami w Beskidzie Niskim. Bazę noclegową stanowiły w większości schroniska młodzieżowe, oraz obiekty PTTK w Ustrzykach Górnych, Wetlinie i na Magurze Małastowskiej. Egzamin końcowy zdali wszyscy kursanci oraz 6 eksternów (kursanci z poprzednich obozów). Poziom przygotowania można ocenić wysoko. Na 29 zdających wystawiono tylko 6 ocen dostatecznych i aż 8 bardzo dobrych. Egzamin z upoważnienia niemogącego przybyć przewodniczącego Andrzeja Matuszczyka z KTG przeprowadziłem osobiście dobierając sobie doświadczonych przodowników – Zdzisława Wojciechowskiego z Kutna, a do uprawnień na Góry Świętokrzyskie (zdawało 3 eksternów) – Tadeusza Prawelskiego ze Zgorzelca, Paweł Kasprzyk egzaminował z regulaminu GOT.

* * * * *

Piętnaście kursów zakończonych i co dalej? Z rozmów z absolwentami i z innymi osobami interesującymi się turystyką górską wynika, że kontynuacja szkoleń ma sens i znajdzie odpowiedni oddźwięk w naborze. Z pewnością po 2 latach przerwy trzeba wrócić „do korzeni”, czyli uruchomić kurs w Sudetach, a w razie realizacji deklarowanej pomocy finansowej resortu edukacji – zorganizować drugi kurs dla przodowników poszerzających uprawnienia, których zebrała się już spora, bardzo zgrana i zaprzyjaźniona grupa. Ewentualny drugi kurs odbywałby się w Górach Świętokrzyskich, bo na Tatry jeszcze za wcześnie. Przyszłość pokaże, co z tych pomysłów okaże się realne. Niewątpliwym faktem natomiast jest, że środowisko nauczycielskie wzbogaciło się o sporą grupę wysokokwalifikowanych turystów górskich, a pozytywnie odczuła to turystyka młodzieży szkolnej w różnych regionach naszego kraju.

2. TO I OWO O KURSACH

Kadrę obozów stanowili:

▪ Mieczysław Holz	kursy I – VII
▪ Aleksander Sobierajski	kursy II – VII
▪ Henryk Czarnecki	kursy VIII, XIII, XIV
▪ Waldemar Andryszak	kursy VIII, XI, XII
▪ Edward Wieczorek	kursy IX i X
▪ Dariusz Gacek	kurs IX
▪ Paweł Pindel	kurs X
▪ Leszek Koprowski	kursy XI, XII i część XIII
▪ Daniel Graczyk	część kursu XIII
▪ Dariusz Piesiak	kursy XIV i XV
▪ Paweł Kasprzyk	kursy XV i część XIV

Przewodniczącymi komisji egzaminacyjnych na poszczególnych kursach byli:

▪ Zbigniew Garbaczewski z Wrocławia	kursy I i II
▪ dr Krystyn Chudoba z Wrocławia	kursy III – XII
z wyjątkiem IX i X
▪ Edward Wieczorek z Katowic	kursy IX i X
▪ Jan Paczeński z Wrocławia	kurs XIII
▪ Tadeusz Żelazny z Krakowa	kurs XIV
▪ Andrzej Matuszczyk z Krakowa	kurs XV

(w zastępstwie Zdzisław Gasz z Jeleniej Góry)

W składzie komisji egzaminacyjnej zasiadali m. in.:

▪ Mieczysław Holz z Jeleniej Góry	kursy I – VIII
▪ Cezary Turski z Jeleniej Góry	kursy II – V
▪ Aleksander Sobierajski z Jeleniej Góry	kursy II – VII
▪ Zdzisław Gasz z Piechowic	kursy II – VIII i XI – XV
▪ Wojciech Sobiech z Jeleniej Góry	kursy VII i XI – XIII
▪ Henryk Czarnecki ze Zgorzelca	kursy VIII i XIII

▪ Waldemar Andryszak ze Zgorzelca	kursy VIII, XI i XII
▪ Dariusz Gacek z Katowic	kurs IX
▪ Paweł Pindel z Katowic	kurs X
▪ Leszek Koprowski z Piechowic	kursy XI – XIII
▪ Krzysztof Rzońca z Krakowa	kurs XIV
▪ Zdzisław Wojciechowski z Kutna	kurs XV
▪ Tadeusz Praweński ze Zgorzelca	kurs XV
▪ Paweł Kasprzyk z Lubawki	kurs XV

Zakończenia kursu poprzedzone egzaminami końcowymi – przeważnie dosyć uroczyste odbywały się w:

▪ schronisku PTTK „Czartak” pod Skalnikiem	kurs I
▪ DW PTTK w Jeleniej Górze	kursy II, III, V, VI i VII
▪ SSM „Złoty Widok” w Michałowicach	kursy IV, XI i XIII
▪ Domu Stud. (sezonowe SSM) w Jeleniej Górze	kurs VIII
▪ domkach PTTK w Sanoku	kurs IX
▪ schronisku „Nad Wierchomlą”	kurs X
▪ SSM „Halny” w Kamieniu	kurs XII
▪ schronisku PTTK na Równicy	kurs XIV
▪ SSM w Bieczu	kurs XV

Początek wędrówek kursowych wypadł w różnych miejscach, w niektórych kilkakrotnie:

- w SSM w Łądku-Stójkowie – 3 razy (IV, V i VIII)
- w SSM w Kłodzku – 2 razy (III i XI)
- w SSM w Nysie – 2 razy (II i XIII)
- 1 raz: w Jeleniej Górze (I), w SSM w Świdnicy (VI), w SSM w Zagórzu Śl. (VII), w Grybowie (IX), w Ustroniu (X), w SSM w Polanicy Zdr. (XII), w SSM w Nowym Sączu (XIV), i w SSM w Sanoku (XV)

Z kursu na kurs zmniejszała się ilość miejsc nocowania, a dzięki temu wzrastała liczba dni „bezpłacakowych”, tak mile widzianych przez większość wędrujących. I tak np. na kursach IV i VI nocowano aż w 16 obiektach, co dawało bardzo niekorzystną średnią noclegów 1,25. Najkorzystniej przedstawiała się sytuacja na kursach XI – XIII, gdzie nocowano w 8 obiektach (20 noclegów), co dawało średnią 2,5 (nie jest liczony nietypowy kurs I). Najdłuższe pobyty noclegowe zrealizowano w czasie kursu I – 6 noclegów w DW PTTK w Jeleniej

Górze i 4 w schronisku PTTK „Czartak”. „Czartakowi” dorównał ilością tylko 4-noclegowy pobyt kursu IX w SSM w Kłodzku.

Do najczęściej odwiedzanych obiektów noclegowych należały:

- 9 razy – SSM „Halny” w Kamieniu
- po 7 razy – schroniska PTTK „Pod Łabskim Szczytem” i „Strzecha Akademicka”
- 6 razy – DW PTTK w Jeleniej Górze
- po 5 razy – SSM w Bystrzycy Kłodzkiej i SSM „Nad Złotną” w Jarkowicach

Dzięki kursom w wielu miastach ukształtowały się silne ośrodki turystyki górskiej związanej z oświatą. Przykładem może być niewielki Krotoszyn, który od kursu VII (1993 r.) dzięki jego absolwentowi, Juliuszowi Poczie stał się szybko znany w turystyce daleko poza Wielkopolską. Podobnie zadziałały siostry Sławomira i Krzysztofa Krupińskie we Wrześni. Takie przykłady można by mnożyć. W byłym województwie jeleniogórskim, gdzie kursy skończyła niebagatelna ilość 47 osób, ich wpływ na kształt turystyki szkolnej jest wyraźnie odczuwalny. Są wśród nich liderzy na miarę nie tylko szkoły, ale całego regionu, np.: Jerzy Rubach w Kamienniej Górze, Paweł Kasprzyk w Lubawce, Roman Binkiewicz w Bolesławcu, Robert Wochna w Zawidowie, Urszula Białach i Tadeusz Praweński w Zgorzelcu.

Kursy mają również swoją kartę pamięci. W michałowskim schronisku młodzieżowym „Złoty Widok” jest kącik poświęcony postaci Mieczysława Holza – niezapomnianego kierownika pierwszych 7 kursów. Jest też na ścianie budynku drewniana tablica pamiątkowa ufundowana z darów miejscowych działaczy, ale przede wszystkim ze składek absolwentów kursów TG Sudety I – VII. Podałem pomysł, a Zarząd Oddziału PTSM w Jeleniej Górze ogłosił zbiórke i zrealizował całą akcję łącznie z uroczystym odsłonięciem tablicy dnia 16 XII 2000 r. Skąd wybór michałowskiego schroniska? Mieciu bardzo lubił ten obiekt. Tutaj świętowano 80-lecie jego urodzin w 1997 r., tutaj także w październiku 1998 r. Mieciu obchodził swoje pożegnanie z czynną turystyką. Miał wtedy 82 lata. Zmarł 5 III 1999 r. w swoim mieszkaniu w Jeleniej Górze. Został pochowany na jeleniogórskim cmentarzu komunalnym (starym). W ostatniej drodze towarzyszyli mu tłumnie jego przyjaciele i znajomi, w tym absolwenci kursów TG oraz przedstawiciele blisko 30-tysięcznej rzeszy turystów, których przez 28 lat co niedzielę prowadził na wycieczki w ramach popularnego cyklu „W niedzielę nie ma nas w domu”.

3. LOSY NIEKTÓRYCH ABSOLWENTÓW

Zbigniew Szmidt (I i XII kurs) – wizytator Kuratorium Oświaty w Poznaniu, działacz turystyki szkolnej w Wielkopolsce, członek Rady Programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK, działacz PTSM, autor przewodników turystycznych.

Józef Kośla (I) z Grodkowa – wiceburmistrz miasta, aktywny działacz turystyczny PTSM i PTTK w swoim mieście.

Maria Drozd (I) z Jeleniej Góry – mimo emerytury (obecnie mieszka w Krośnie) nadal aktywnie współpracuje z ZO PTSM w Jeleniej Górze i corocznie prowadzi jedna z tras na Jeleniogórskim Rajdzie Młodzieży Szkolnej.

Edward Maleta (I) z Gliwic – były wizytator turystyki i krajoznawstwa woj. katowickiego, były przewodniczący Rady programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK, b. członek władz ZG PTSM, działacz turystyczny; autor przewodników, opracowań metodycznych, geograficznych i krajoznawczych; organizator wielu Olimpiad Geograficznych.

Joanna Ożarska (II) z Jeleniej Góry – obecnie mieszka i pracuje w gimnazjum w Piechowicach, przez wiele lat działacz turystyki szkolnej w woj. jeleniogórskim, czynna w ruchu katolickim.

Andrzej Koziczuk (II) z Jeleniej Góry – były wikariusz kościoła garnizonowego w Jeleniej Górze, obecnie za granicą, jedyny ksiądz wśród absolwentów piętnastu kursów.

Roman Binkiewicz (III) z Bolesławca – działacz turystyki szkolnej w woj. jeleniogórskim, lider turystyki w swoim mieście, liczne sukcesy w Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym, przewodnik sudecki, wykładowca na kursach turystycznych dla nauczycieli, obecnie prowadzi własne biuro turystyczne.

Jerzy Rubach (III) z Kamiennej Góry – lider turystyki szkolnej w powiecie kamiennogórskim, prezes ZO PTSM w Kamiennej Górze, członek Głównego Sądu Koleżeńskiego PTSM, wieloletni członek b. ZOW PTSM w Jeleniej Górze, organizator wielu imprez turystycznych i ekologicznych.

Jerzy Kwaczyński (III i IX) z Żyrardowa – lider turystyki w swoim regionie, b. przewodniczący Rady Programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK, obecnie jej wiceprzewodniczący, członek ZG PTSM.

Stanisław Alot (III) z Rzeszowa – szeroko znany w Polsce działacz władz centralnych „Solidarności”, były prezes ZUS.

Elżbieta Kapłon (IV) ze Zgorzelca – nauczyciel w-f, wieloletni i bardzo zaangażowany opiekun SKKT, odniosła kilka sukcesów wojewódzkich w Przeglądzie Piosenki Turystycznej organizowanym przez ZOW PTSM w Jeleniej Górze.

Janusz Lokaj (IV) z Jeleniej Góry – nauczyciel historii w liceum, przewodnik sudecki, działacz ZO PTTK, aktualnie dyrektor Biblioteki Miejskiej w Jeleniej Górze.

Lech Rębisz (IV) z Wałbrzycha – aktualnie nauczyciel matematyki w technikum w Piechowicach, udziela się w turystyce szkolnej.

Antoni Litwin (IV) z Olszyny Lubańskiej – wieloletni, zasłużony działacz lubańskiego PTTK, opiekun SKKT w ZSZ w Olszynie Lub., aktualnie na emeryturze, ale nadal czynny turystycznie.

Walery Czarnecki (V) z Lubania Śląskiego – aktualnie starosta lubański, poprzednio wiceburmistrz Leśnej, a wcześniej kierownik Delegatury jeleniogórskiego Kuratorium Oświaty w Lubaniu.

Otto Besuch (VI) z Głucholaz – działacz turystyki w swoim mieście, wielokrotny reprezentant woj. opolskiego w finałach Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego.

Jerzy Nowak (VI) z Krakowa – znany taternik i himalaista, działacz PTSM w Krakowie, członek ZG PTSM.

Marian Szulecki (VI) z Lubania Śląskiego – wieloletni nauczyciel matematyki, przez dłuższy czas aktywny działacz turystyki szkolnej w Lubaniu, obecnie na emeryturze.

Bogusław Chendoszko (VII) z Kamiennej Góry – aktywny działacz turystyki szkolnej w swoim mieście, wicedyrektor szkoły podstawowej, członek ZO PTSM w Kamiennej Górze.

Piotr Koliszko (VII) z Jeleniej Góry – działacz komisji turystyki pieszej ZO PTTK w Jeleniej Górze, pracownik MZK (kierowca).

Michał Bauer (VII i IX) z Kamiennej Góry – nauczyciel fizyki, aktywny działacz turystyki szkolnej w Kamiennej Górze, a także w byłym woj. jeleniogórskim.

Jadwiga Niwińska (VII) z Kamiennej Góry – nauczyciel języka polskiego, działacz turystyki szkolnej w swoim mieście, odniosła kil-

ka sukcesów z podopieczną młodzieżą w imprezach b. woj. jeleniogórskiego, obecnie na emeryturze.

Henryk Czarnecki (VII, IX, X) ze Zgorzelca – przez wiele lat czołowy działacz turystyki szkolnej w Zgorzelcu i w b. woj. jeleniogórskim, od kilku lat mieszka we Wrześni, obecnie dyrektor szkoły, kierował kursami TG VIII, XIII i XIV.

Waldemar Andryszak (VII, IX, X) ze Zgorzelca – nauczyciel historii, wieloletni opiekun SKKT, przez pewien czas działacz ZO PTSM w Zgorzelcu, obecnie w ZO PTTK w Lubaniu, udziela się w organizacji imprez przygotowywanych przez ZO PTSM w Jeleniej Górze dla całego b. woj. jeleniogórskiego, kierował kursami TG VIII, XI i XII.

Zbigniew Kozłowski (VII) z Warszawy – nauczyciel, wieloletni członek Rady Programowej d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK, z ramienia Rady opiekuje się konkursami krasomówczymi i od kilku lat organizuje wakacyjne ogólnopolskie warsztaty krasomówcze.

Jolanta Gula (VII) z Lubania – obecnie Bernacka, uczy w Lubaniu, niegdyś aktywna działaczka turystyki szkolnej w swoim mieście.

Jan Prabucki (VII) z Lubania – aktywny działacz turystyki szkolnej w mieście, pracuje w miejscowym MDK i prowadzi zajęcia turystyczne.

Lucyna Dygas (VII) z Bolesławca – niegdyś bardzo aktywny działacz turystyki szkolnej na terenie Bolesławca i woj. jeleniogórskiego, przez kilka lat członek prezydium ZOW PTSM, przewodnik sudecki, prowadzi własną praktykę medyczną.

Marek Bader (VIII) ze Zgorzelca – przewodnik sudecki, przez kilka lat prowadził własne biuro turystyczne, obecnie pracownik administracji samorządowej Zgorzelca.

Jerzy Frontczak (VIII, IX, X) z Bolesławca – od 9 lat kierownik SSM „Wojtek” w Szklarskiej Porębie Dolnej, ukończył kurs pilotów wycieczek, a ostatnio kurs przewodnicki.

Daniel Graczyk (VIII) z Piechowic – przewodnik sudecki, alpinista, działacz turystyki szkolnej w swoim mieście a także w b. woj. jeleniogórskim, prowadził – jako zastępca – część XIII kursu „Sudety 2000”.

Leszek Koprowski (VIII, IX) z Piechowic – obecnie zawodowy przewodnik sudecki, przez kilka lat działacz PTSM i PTTK a także turystyki szkolnej w b. woj. jeleniogórskim i w swoim mieście, kierował kursami TG – XI, XII i częściowo XIII.

Krzysztofa i Sławomira Krupińskie (VIII, IX, X) z Wrześni – bardzo aktywne działaczki turystyki szkolnej w swoim mieście, Krzysztofa – obecnie Czarnecka – to pierwsze małżeństwo kursowe.

Juliusz Poczta (VIII, IX) z Krotoszyna – lider turystyki szkolnej w swoim mieście, inicjator przeszkolenia na kolejnych kursach TG sporej grupy krotoszyńian, dyrektor gimnazjum.

Krzysztof Raczek (VIII) z Piechowic – nauczyciel geografii, działacz turystyki szkolnej w Piechowicach z sukcesami wojewódzkimi, a nawet krajowymi (Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, rajdy, konkursy), od kilku lat działacz samorządu lokalnego.

Danuta i Leszek Żurkiewiczowie (VIII) z Poznania – aktywni działacze turystyki szkolnej w swoim środowisku, mają na koncie sukcesy krajowe w Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym, jako eksterni poszerzyli uprawnienia na wszystkie grupy górskie z wyjątkiem Tatr.

Maria Siwulska (VIII) z Krakowa – przez wiele lat metodyk geografii z Krakowa, aktywna turystycznie.

Maciej Krzymuski (IX) z Kamiennej Góry – nauczyciel, działacz turystyki szkolnej w swoim mieście.

Kazimierz Jaworski (IX) z Kamiennej Góry – działacz w swoim środowisku, przez pewien czas kierował SSM „Rudawy” w Raszowie.

Władysław Szymczyk (IX, XI) z Krotoszyna – jeden z czołowych działaczy turystyki szkolnej w Krotoszynie, ukończył z wyróżnieniem (I miejsce) II kurs „nauczyciel-krajoznawca”, organizowany przez ZO PTSM w Jeleniej Górze w 1999 r.

Zdzisław Wojciechowski (IX, XI, XIV) z Kutna – działacz turystyczny w swoim mieście, kształci kadry domowe – syn Paweł ukończył XIV i XV kurs TG a Krzysztof – kurs XV, podczas tegorocznego kursu był członkiem komisji egzaminacyjnej.

Jolanta Jakubowska (XI, XIV, XV) z Warszawy – nauczyciel gimnazjum, aktywny działacz turystyki szkolnej.

Cała grupa z Krotoszyna (XI): Beata Antczak, Aleksander Janiak, Adam Zdunek, Romana Zmyślona to aktywni działacze turystyczni w swoim mieście.

Sławomir Sobieski (XI) z Jeleniej Góry – przewodnik sudecki, aktywny działacz w jeleniogórskich oddziałach PTTK i PTSM, specjalizuje się od wielu lat w imprezach turystyki szkolnej.

Ewa Parfianowicz (XI) z Jeleniej Góry – nauczyciel geografii w liceum, przewodnik sudecki, bardzo aktywna w turystyce szkolnej, liczne sukcesy wojewódzkie i regionalne, od kilku lat jest wykładowcą na kursach turystycznych dla nauczycieli, w ostatnich kadencjach należy do czołowych działaczy ZO PTSM w Jeleniej Górze.

Barbara Boładź (XI) z Leśnej – obecnie Rodziejewicz – nauczyciel geo-

grafii w liceum jeleniogórskim, przewodnik sudecki, w okresie pracy w Leśnej była niekwestionowanym liderem tamtejszej turystyki szkolnej i osiągała liczne sukcesy wojewódzkie, obecnie wspólnie z mężem angażuje się w organizację imprez na orientację.

Kazimierz Juzyszyn (XI) z Szyszkowej k./Leśnej – nauczyciel, działacz turystyczny w swoim środowisku, przed kilku laty odnosił liczne sukcesy z młodzieżą w ważnych imprezach wojewódzkich (Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, rajdy, konkursy piosenki turystycznej).

Tomasz Łabędzki (XI) z Piechowic – długoletni prezes Klubu Turystyki Kwalifikowanej PTSM „Morena” w Piechowicach, obecnie kończy studia we Wrocławiu.

Rodzina Prawelskich (XI) ze Zgorzelca: Tadeusz, Kazimiera i syn Tomasz – aktywni działacze turystyki szkolnej w Zgorzelcu; Tadeusz jest prezesem ZO PTSM, ukończył jeszcze XIV i XV kurs TG i zaliczył jako ekstern Góry Świętokrzyskie. Prawelscy są od kilku lat głównymi organizatorami Regionalnego Przeglądu Piosenki Turystycznej przejętego od ZOW PTSM w Jeleniej Górze.

Dariusz Knapski (XII) z Żyrardowa – nauczyciel, działa aktywnie w turystyce swojego miasta, jako ekstern poszerzył uprawnienia na Beskidy Zachodnie, Góry Świętokrzyskie i Beskidy Wschodnie.

Paweł Kasprzyk (XII) z Lubawki – nauczyciel historii, były dyrektor gimnazjum, przewodnik sudecki, od szeregu lat działa bardzo aktywnie w turystyce szkolnej regionu i byłego woj. jeleniogórskiego, wiceprezes ZO PTSM w Kamiennej Górze, wykładowca na kursach turystycznych dla nauczycieli, w 2002 r. kierował XV kursem TG, podczas XIV przez tydzień zastępował kierownika.

Elżbieta Krępska obecnie Psujek (XII) z Piechowic – zamieszkująca w Lublinie – przewodnik sudecki, bardzo aktywny działacz turystyki szkolnej na terenie Piechowic i b. woj. jeleniogórskiego.

Mariusz Kowalczyk (XII i XV) z Miskowic k./Lubawki – nauczyciel, aktywny działacz turystyki szkolnej w regionie i byłym województwie, osiągał kilkakrotnie ze swoimi wychowankami sukcesy wojewódzkie i krajowe (Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, rajdy).

Grupa z Krotoszyń (XII): Justyna Klimek, Tadeusz Sierszulski, Remigiusz Belak – działają aktywnie w swoim mieście. Justyna Klimek uczestniczyła także w kursach XIV i XV, a podczas XXVII Jeleniogórskiego Rajdu Młodzieży Szkolnej „Siedlęcin 2001” zdobyła ze swoją drużyną jedną z głównych nagród.

Robert Wochna (XIII, XIV, XV) ze Zgorzelca – nauczyciel w-f w Zawi-

adowie, opiekun SKKT, które mimo krótkiego okresu działania stało się już znane w b. woj. jeleniogórskim z licznych sukcesów. Jako uczeń – Robert Wochna – należał do najlepszych krajoznawców w województwie (sukcesy w Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych).

Kazimierz Gabruś (XIII) z Kowar – nauczyciel historii w SP 1 Kowary, gdzie prowadzi bardzo dobrze działające SKKT zrzeszone w PTSM.

Michał Romuald Kuberka (XIII, XIV, XV) z Pleszewa – aktywny działacz turystyczny w swoim regionie, na kursach dał się poznać jako znakomity kucharz i gawędziarz.

Ignacy Bartoszewski (XIII, XIV, XV) z Wonieścia koło Kościana – nauczyciel matematyki, zdobywca „Korony Gór Polski”, członek Łoży Zdobywców tej odznaki.

Tomasz Fedak (XIII, XIV, XV) z Wrocławia – nauczyciel historii w szkole sportowej we Wrocławiu, aktywny turystycznie w swoim mieście.

Grupa z Dąbrowy Górniczej (XIII): Jan Jerzy Stokłosa, Aneta Ślęzak, Alicja Mazur i Anna Dobrowolska – działają turystycznie w swoim środowisku.

Urszula Białach (XIII) ze Zgorzelca – nauczyciel matematyki w gimnazjum, wieloletni i bardzo aktywny opiekun SKKT, odnosiła ze swoimi wychowankami liczne sukcesy w imprezach regionalnych i wojewódzkich (Turniej, rajdy, konkursy), prowadzi wykłady na kursach turystycznych dla nauczycieli, działa w PTSM – jest wiceprezesem Oddziału w Zgorzelcu, ukończyła z wyróżnieniem kurs II stopnia – „nauczyciel-krajoznawca” organizowany przez ZOW PTSM w Jeleniej Górze w 1996 r.

Mirosław Kabat (XIII, XIV, XV) z Wałbrzycha – nauczyciel biologii w gimnazjum, opiekun bardzo prężnie działającego SKKT, pełnił obowiązki starosty trzech kolejnych kursów, absolwent kursu II stopnia – „nauczyciel-krajoznawca”.

Ewa Bienias (XIV) z Lubawki – nauczyciel geografii w gimnazjum, od szeregu lat prowadzi SKKT, które osiąga wiele sukcesów w różnych imprezach krajoznawczo-turystycznych, jest absolwentką kursu II stopnia – „nauczyciel-krajoznawca”.

Elżbieta Kasprzyk (XIV, XV) z Lubawki – nauczyciel-katecheta w szkole podstawowej w Kamiennej Górze, prowadzi aktywnie działające SKKT i uczestniczy z dziećmi w wielu imprezach krajoznawczo-turystycznych, absolwentka kursu II stopnia – „nauczyciel-krajoznawca”.

HONOROWI PRACOWNICY
Turystyki górskiej nr leg. 574
Turystyki pieszej nr leg. 435

4. ABSOLWENCI POSZCZEGÓLNYCH KURSÓW

I KURS „SUDETY`83” 4 – 25 VII

1. Maria Drozd	Jelenia Góra	jeleniogórskie
2. Józef Wojtyczka	Milicz	wrocławskie
3. Józef Kośla	Grodków	opolskie
4. Stanisław Kołodziejczyk	Olszanka	opolskie
5. Aniela Górzna	Opole	opolskie
6. Zbigniew Szmidt	Poznań	poznańskie
7. Edward Maleta	Gliwice	katowickie
8. Maria Gryszczyk	Opole	opolskie
9. Bogusława Stożek	Piława Górna	wałbrzyskie
10. Andrzej Gorajski	Wrocław	wrocławskie
11. Roman Wieczorek	Bielawa	wałbrzyskie
12. Jan Beszterecha	Wałbrzych	wałbrzyskie
13. Zygmunt Wąsiński	Grodków	opolskie
14. Danuta Bohdanowicz	Opole	opolskie
15. Halina Jaśkowiak	Poznań	poznańskie
16. Tadeusz Kość	Jarosław	przemyskie

II KURS „SUDETY`84” 3 – 23 VII

1. Joanna Ożarska	Wojcieszów	jeleniogórskie
2. Edward Żurowski	Pasłęk	elbląskie
3. Teresa Żurowska	Pasłęk	elbląskie
4. Władysław Szczur	Świętochłowice	katowickie
5. Krzysztof Stabik	Świętochłowice	katowickie
6. Mieczysław Borkowski	Siedlce	siedleckie
7. Lucyna Cieślik	Śmigiel	leszczyńskie

8. Elżbieta Węgrzyn	Wrocław	wrocławskie
9. Krzysztof Czaja	Moszczanica	piotrkowskie
10. Tadeusz Koczapski	Palczew	?
11. Ewa Jasonek	Kielce	kieleckie
12. Witold Rogala	Poznań	poznańskie
13. Helena Berlik	Gniezno	poznańskie
14. Maria Iwaniec	Tarnów	tarnowskie
15. Irena Schiller	Dębno Lubuskie	gorzowskie
16. Marek Schiller	Dębno Lubuskie	gorzowskie
17. Andrzej Koziczuk	Jelenia Góra	jeleniogórskie
18. Stanisław Huczyński	Brzeg	opolskie

III KURS „SUDETY`85” 2 – 22 VII

1. Roman Binkiewicz	Bolesławiec	jeleniogórskie
2. Marek Pisiewicz	Nowy Sącz	nowosądeckie
3. Jerzy Rubach	Kamienna Góra	jeleniogórskie
4. Jerzy Pająk	Kielce	kieleckie
5. Jerzy Kwaczyński	Żyrardów	skierniewickie
6. Piotr Mikołajczyk	Wodzisław Śl.	katowickie
7. Andrzej Woźnicki	Kielce	kieleckie
8. Ignacy Rajski	Gąlków Duży	piotrkowskie
9. Ryszard Jarkiewicz	Wodzisław Śl.	katowickie
10. Marek Przybyłowicz	Andrychów	bielskie
11. Jan Janota	Istebna	bielskie
12. Witold Zieliński	Włoszczowa	kieleckie
13. Stanisław Alot	Rzeszów	rzeszowskie

IV KURS „SUDETY`86” 30 VI – 20 VII

1. Andrzej Hickiewicz	Żyrardów	skierniewickie
2. Michał Baranowski	Bydgoszcz	bydgoskie
3. Leszek Bulski	Łódź	łódzkie
4. Maria Maj-Majewska	Wrocław	wrocławskie
5. Władysław Ferenz	Wrocław	wrocławskie

6. Gerard Łapiński	Chelm	chełmińskie
7. Elżbieta Kapłon	Zgorzelec	jeleniogórskie
8. Henryk Załuska	Piaseczno	warszawskie
9. Wiesław Żurawski	Grudziądz	toruńskie
10. Urszula Łątka	Tychy	katowickie
11. Włodzimierz Sterzyński	Warszawa	warszawskie
12. Lech Rębisz	Wałbrzych	wałbrzyskie
13. Zdzisław Chmielewski	Wałbrzych	wałbrzyskie
14. Rafał Linkowski	Szczawnica	nowosądeckie
15. Janusz Łokaj	Jelenia Góra	jeleniogórskie
16. Antoni Litwin	Olszyna Lubańska	jeleniogórskie
17. Bogumiła Święch	Nowy Targ	nowosądeckie
18. Stanisław Pręga	Nowa Dęba	tarnowskie
19. Ewa Babiarczyk	Sidzina	nowosądeckie
20. Ewa Strychalska	Świebodzice	wałbrzyskie

V KURS „SUDETY '87”
29 VI – 19 VII

1. Witold Błaszkiw	Wrocław	wrocławskie
2. Józefa Konopka	Piechowice	jeleniogórskie
3. Piotr Jabłoński	Wrocław	wrocławskie
4. Irena Stonoga	Kędzierzyn-Koźle	opolskie
5. Stanisław Guński	Toruń	toruńskie
6. Walery Czarnecki	Lubań Śl.	jeleniogórskie
7. Grażyna Kuczer	Strzegom	wałbrzyskie
8. Wanda Zembol	Nowy Targ	nowosądeckie
9. Tomasz Korczak	Radom	radomskie
10. Wiesław Rzeźnikiewicz	Wałbrzych	wałbrzyskie
11. Anna Figura	Nowy Targ	nowosądeckie
12. Małgorzata Afanasjew	Łódź	łódzkie
13. Kazimierz Remian	Tarnów	tarnowskie
14. Franciszek Kurek	Chelm	chełmskie
15. Mirosław Pielniński	Jelenia Góra	jeleniogórskie-ekst.

VI KURS „SUDETY '88”
27 VI – 17 VII

1. Otto Besuch	Głucholazy	opolskie
2. Jerzy Chmiel	Głucholazy	opolskie
3. Andrzej Chowaniec	Rogoźnik	nowosądeckie
4. Bohdan Jabłoński	Częstochowa	częstochowskie
5. Maria Jarzyńska	Warszawa	warszawskie
6. Ewa Jaśkiewicz	Wleń	jeleniogórskie
7. Piotr Martynowski	Łódź	łódzkie
8. Marian Milewski	Sadków	wrocławskie
9. Krzysztof Mocek	Poborszów	opolskie
10. Małgorzata Mytnik	Dębno	tarnowskie
11. Jerzy Nowak	Kraków	krakowskie
12. Anna Rużyczka	Nowy targ	nowosądeckie
13. Alina Smoleńska	Elbląg	elbląskie
14. Franciszek Szczucki	Sława	leszczyńskie
15. Marian Szulecki	Lubań Śl.	jeleniogórskie
16. Tamara Święch-Wiltos	Nowy Targ	nowosądeckie
17. Henryk Żółtaniecki	Niemodlin	opolskie

VII KURS „SUDETY '90”
24 VI – 14 VII

1. Bogusław Chendoszko	Kamienna Góra	jeleniogórskie
2. Piotr Koliszko	Jelenia Góra	jeleniogórskie
3. Michał Bauer	Kamienna Góra	jeleniogórskie
4. Jarosław Wolański	Niwiski	siedleckie
5. Jadwiga Niwnińska	Kamienna Góra	jeleniogórskie
6. Henryk Czarnecki	Zgorzelec	jeleniogórskie
7. Zbigniew Tarnowski	Częstochowa	częstochowskie
8. Waldemar Andryszak	Zgorzelec	jeleniogórskie
9. Bernarda Kowalska	Gniezno	poznańskie
10. Stefania Kurek	Gniezno	poznańskie
11. Grzegorz Babiak	Boguszów-Gorce	wałbrzyskie
12. Marek Borsiak	Ozorków	łódzkie
13. Maciej Maśliński	Ostrów Wlkp.	kaliskie

14. Zbigniew Kozłowski	Warszawa	warszawskie
15. Jolanta Guła	Lubań Śl.	jeleniogórskie
16. Jan Prabucki	Lubań Śl.	jeleniogórskie
17. Lucyna Dygas	Bolesławiec	jeleniogórskie
18. Grzegorz Opalski	Tychy	katowickie

VIII KURS „SUDETY`93”
26 VI – 16 VII

1. Marek Bader	Zgorzelec	jeleniogórskie
2. Jerzy Buś	Tychy	katowickie
3. Jarosław Cieśliński	Opole	opolskie
4. Jerzy Frontczak	Bolesławiec	jeleniogórskie
5. Daniel Graczyk	Piechowice	jeleniogórskie
6. Leszek Koprowski	Piechowice	jeleniogórskie
7. Krzysztofa Krupińska	Września	poznańskie
8. Sławomira Krupińska	Września	poznańskie
9. Przemysław Morek	Mikstat	kaliskie
10. Juliusz Pocztą	Krotoszyn	kaliskie
11. Krzysztof Raczek	Piechowice	jeleniogórskie
12. Aleksander Rezler	Radomsko	piotrkowskie
13. Janusz Siemienas	Ząbkowice Śl.	wałbrzyskie
14. Wiesława Siwkowska	Paczków	opolskie
15. Maria Siwulska	Kraków	krakowskie
16. Danuta Żurkiewicz	Poznań	poznańskie
17. Leszek Żurkiewicz	Poznań	poznańskie

IX KURS „BESKIDY WSCHODNIE`94”
26 VI – 17 VII

1. Waldemar Andryszak	Zgorzelec	jeleniogórskie
2. Michał Bauer	Kamienna Góra	jeleniogórskie
3. Henryk Czarnecki	Zgorzelec	jeleniogórskie
4. Jerzy Frontczak	Szklarska Poręba	jeleniogórskie
5. Bogusław Gołaszewski	Kutno	płockie
6. Kazimierz Jaworski	Kamienna Góra	jeleniogórskie
7. Leszek Koprowski	Piechowice	jeleniogórskie

8. Krzysztofa Krupińska	Września	poznańskie
9. Sławomira Krupińska	Września	poznańskie
10. Maciej Krzymuski	Kamienna Góra	jeleniogórskie
11. Jerzy Kwaczyński	Żyrardów	skierniewickie
12. Władysław Szymczyk	Krotoszyn	kaliskie
13. Zdzisław Wojciechowski	Kutno	płockie
14. Jarosław Wolański	Niwiski	siedleckie

X KURS „BESKIDY ZACHODNIE`95”
26 VI – 16 VII

1. Waldemar Andryszak	Zgorzelec	jeleniogórskie
2. Marek Brachman	Rybnik	katowickie
3. Henryk Czarnecki	Zgorzelec	jeleniogórskie
4. Hanna Dyrka	Września	poznańskie
5. Jerzy Frontczak	Szklarska Poręba	jeleniogórskie
6. Kazimierz Jaworski	Kamienna Góra	jeleniogórskie
7. Krzysztofa Krupińska	Września	poznańskie
8. Sławomira Krupińska	Września	poznańskie
9. Stanisław Leszczyński	Sosnowiec	katowickie
10. Karol Piotrowski	Krotoszyn	kaliskie
11. Juliusz Pocztą	Krotoszyn	kaliskie
12. Aleksandra Rojczyk	Rybnik	katowickie
13. Jarosław Wolański	Niwiski	siedleckie

XI KURS „SUDETY`96”
27 VI – 17 VII

1. Zdzisław Wojciechowski	Kutno	płockie
2. Jerzy Gozdowski	Gniezno	poznańskie
3. Jolanta Jakubowska	Warszawa	warszawskie
4. Beata Antczak	Krotoszyn	kaliskie
5. Aleksander Janiak	Krotoszyn	kaliskie
6. Adam Zdunek	Krotoszyn	kaliskie
7. Władysław Szymczyk	Krotoszyn	kaliskie
8. Romana Zmyślona	Krotoszyn	kaliskie
9. Sławomir Sobieski	Jelenia Góra	jeleniogórskie

10. Ewa Parfianowicz	Jelenia Góra	jeleniogórskie
11. Piotr Nabrzuchowski	Opole	opolskie
12. Barbara Bolądz	Leśna	jeleniogórskie
13. Kazimierz Juzyszyn	Szyszkowa	jeleniogórskie
14. Tomasz Łabędzki	Piechowice	jeleniogórskie
15. Piotr Plaza	Piechowice	jeleniogórskie
16. Tomasz Prawelski	Zgorzelec	jeleniogórskie
17. Kazimiera Prawelska	Zgorzelec	jeleniogórskie
18. Tadeusz Prawelski	Zgorzelec	jeleniogórskie

XII KURS „SUDETY`97“
29 VI – 19 VII

1. Jolanta Czapiga	Żyrardów	skierniewickie
2. Grażyna Haude	Żyrardów	skierniewickie
3. Zbigniew Kowalski	Żyrardów	skierniewickie
4. Dariusz Knapski	Żyrardów	skierniewickie
5. Justyna Klimek	Krotoszyn	kaliskie
6. Paweł Kasprzyk	Lubawka	jeleniogórskie
7. Krzysztof Szydłowski	Szczecin	szczecińskie
8. Tadeusz Sierszulski	Krotoszyn	kaliskie
9. Grzegorz Kałuziński	Zgorzelec	jeleniogórskie
10. Hanna Dyrka	Września	poznańskie
11. Andrzej Łącki	Konin	konińskie
12. Remigiusz Belak	Krotoszyn	kaliskie
13. Elżbieta Krępska	Piechowice	jeleniogórskie
14. Mariusz Kowalczyk	Miszkowice	jeleniogórskie
15. Stanisław Leszczyński	Sosnowiec	katowickie
16. Zbigniew Szmidt	Poznań	poznańskie

XIII KURS „SUDETY`2000“
1 – 21 VIII

1. Jan Jerzy Stokłosa	Dąbrowa Górnicza	śląskie
2. Aneta Ślęzak	Sosnowiec	śląskie
3. Alicja Mazur	Dąbrowa Górnicza	śląskie
4. Anna Dobrowolska	Dąbrowa Górnicza	śląskie

5. Tomasz Fedak	Wrocław	dolnośląskie
6. Agnieszka Jastrzębska	Łódź	łódzkie
7. Mirosław Kabat	Wałbrzych	dolnośląskie
8. Waldemar Małek	Legnica	dolnośląskie
9. Barbara Szoser	Pleszew	wielkopolskie
10. Robert Wochna	Zgorzelec	dolnośląskie
11. Janusz Janczyński	Legnica	dolnośląskie
12. Ignacy Bartoszewski	Wonieść	wielkopolskie
13. Jacek Pawłowski	Włocławek	kujaw.-pomor.
14. Michał Kuberka	Pleszew	wielkopolskie
15. Kazimierz Gabruś	Kowary	dolnośląskie
16. Maria Kasprzycka	Proboszczewice	mazowieckie
17. Urszula Białach	Zgorzelec	dolnośląskie

XIV KURS „BESKIDY ZACHODNIE`2001“
31 VII – 20 VIII

1. Jolanta Jakubowska	Warszawa	mazowieckie
2. Tomasz Fedak	Wrocław	dolnośląskie
3. Michał Kuberka	Pleszew	wielkopolskie
4. Elżbieta Kasprzyk	Lubawka	dolnośląskie
5. Ewa Bienias	Lubawka	dolnośląskie
6. Paweł Kasprzyk	Lubawka	dolnośląskie
7. Mirosław Kabat	Wałbrzych	dolnośląskie
8. Robert Wochna	Zgorzelec	dolnośląskie
9. Tadeusz Prawelski	Zgorzelec	dolnośląskie
10. Justyna Klimek	Krotoszyn	wielkopolskie
11. Paweł Wojciechowski	Kutno	mazowieckie
12. Zdzisław Wojciechowski	Kutno	mazowieckie
13. Zbigniew Walczak	Pleszew	wielkopolskie
14. Michał Cuber	Dąbrowa Górnicza	śląskie
15. Krzysztof Lerski	Sosnowiec	śląskie
16. Michał Piesiak	Dąbrowa Górnicza	śląskie
17. Ignacy Bartoszewski	Wonieść	wielkopolskie

XV KURS „BESKIDY WSCHODNIE” 2002“

1 VIII– 21 VIII

1. Agnieszka Choińska	Dąbrowa Górnicza	śląskie
2. Iwona Franczak	Szczecin	zachodniopom.
3. Adrian Łaźniewski	Włocławek	kujaw.-pomor.
4. Krzysztof Wojciechowski	Kutno	mazowieckie
5. Ignacy Bartoszewski	Wonieść	wielkopolskie
6. Jolanta Czapiga	Żyrardów	mazowieckie
7. Grażyna Haude	Żyrardów	mazowieckie
8. Jolanta Jakubowska	Warszawa	mazowieckie
9. Mirosław Kabat	Wałbrzych	dolnośląskie
10. Elżbieta Kasprzyk	Lubawka	dolnośląskie
11. Justyna Klimek	Krotoszyn	wielkopolskie
12. Mariusz Kowalczyk	Miszkowice	dolnośląskie
13. Jacek Pawłowski	Włocławek	kujaw.-pomor.
14. Michał Piesiak	Dąbrowa Górnicza	śląskie
15. Tadeusz Praweński	Zgorzelec	dolnośląskie
16. Agnieszka Jastrzębska	Łódź	łódzkie
17. Zbigniew Walczak	Pleszew	wielkopolskie
18. Robert Wochna	Zgorzelec	dolnośląskie
19. Paweł Wojciechowski	Kutno	mazowieckie
20. Tomasz Fedak	Wrocław	dolnośląskie
21. Michał Kuberka	Pleszew	wielkopolskie
22. Paweł Kasprzyk	Lubawka	dolnośląskie
23. Dariusz Piesiak	Dąbrowa Górnicza	śląskie

Ślaska Droga (I Zlot Przdowników Turystyki Górskiej, 14/15 XI 1987 r.)

I Zlot Przdowników. Schronisko „Samotnia” 14 XI 1987 r.

Aleksander Sobierajski – współkierownik II-VII kursu ("Samotnia" 14 XI 1987 r.)

XIII kurs "Sudety 93" – SSM w Łądku-Stójkowie, kilkakrotne miejsce rozpoczęcia wędrówek kursowych

Absolwenci XIII kursu przewodników Turystyki Górskiej "Sudety 2000"

*Egzamin na kursie
(kurs XIII "Sudety 2000")*

*Egzaminatorzy, kursanci –
XIII kurs "Sudety 2000"*

Absolwenci XV kursu "Beskidy Wschodnie 2002", Biecz 20 VIII 2002 r.

*XV kurs
"Beskidy Wsch 2002"
na szczycie Lackowej*

*Ekspozycja
Mieczysława Holza
w SSM w Michałowicach*

*Odstonięcie tablicy M. Holza w Michałowicach w szalejącej śnieżycy,
16 XII 2000*

GÓRSKIE ODZNAKI TURYSTYCZNE

